

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΘΕΡΜΙΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

1793, 21 Αυγούστου

«Εἰς τὰ ἴχνη τῶν ὑψηλοτάτων καὶ πολυχρονίων ἀθθεντῶν μας γονυκλιτῶς προσπίπτοντες ἀναφέρομεν δουλικῶς ἡμεῖς οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι, ὅτι ἐλθόντες εἰς Ναξίαν τὸν μπιτιρμὲ τῶν νησιῶν μας· μὲ τὸ νὰ μὴν ἐστάθῃ εἰς Ντριὸν ὁ βασιλικὸς ἀκαταμάχητος στόλος, ἔκαμαν κοινὴν σύναξιν τῶν προεστώτων ὁ οἰκονόμος Θερμιῶν, ὁ πρωτέκδικος Θερμιῶν, ὁ λογοθέτης Ἀντύπας καὶ ὁ Γιαννάκης Ἀντύπας, οἵτινες ἐχρημάτισαν ἐπιστάται τοῦ κοινοῦ Θερμιῶν κατὰ τὸ 1789 ἔτος, καὶ μᾶς ἐφανερώσαν ὑψηλὸν προσκυνητὸν μπουγιουλδὶ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πολυχρονίου ἡμῶν ἀθθέντου, προστάζον ὅτι μὲ τὸ μαραφέτι τῶν κοτζαμπάσηδων τῶν νησιῶν νὰ ἀποφασισθῇ, ἂν τὸν τζερεμέ, ὅπου ἐπλήρωσαν οἱ ρηθέντες τέσσαρις ἐξ αἰτίας τοῦ Λάμπρου, ὅπου ἔστειλε καὶ ἐσκότωσε τὸν Νικολάκη Ρώταν, βοεβόδα Θερμιῶν, πρέπει νὰ τὸν πληρώσουν οἱ τέσσαρις αὐτοί, ὅπου ἐπιάσθησαν, μὲ τὸ νὰ εὐρέθησαν ἐπιστάται τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ κοινὸν τῶν Θερμιῶν. Διὰ τοῦτο κάμνοντες κάθε λογῆς ἔρευναν καὶ ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐστοχάσθημεν ὅτι μὲ τὸ νὰ εὐρέθησαν ἐκείνον τὸν χρόνον ἐπιστάται, ἐπιάσθησαν καὶ ἐπλήρωσαν τὸν τζερεμέ, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐδοκίμασαν καὶ μύρια πάνδεινα εἰς τὸ κάτεργον. Καὶ ἂν δὲν ἦτον εἰς τὴν δούλευσιν αὐτὴν τοῦ κοινοῦ, ὅποιοι ἄλλοι ἤθελον εὐρεθῇ, ἤθελον δοκιμάσει τὰ ὅμοια. Ἄρα ἐξ αἰτίας τῆς δουλεύσεως τοῦ κοινοῦ ἐπλήρωσαν αὐτὸν τὸν τζερεμέ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εὐρομεν εὐλογον, ὅτι αὐτὴν τὴν ζημίαν νὰ τὴν πληρώσει τὸ κοινὸν καὶ ὄχι μερικῶς νὰ ἀφανισθῶσιν αὐτοὶ οἱ τέσσαρις. Οὕτως εὐρομεν εὐλογον, ἐν φόβῳ Θεοῦ, χωρὶς τινὸς φιλοπροσωπίας, διότι ὅταν ἐκεῖνοι ὅπου δουλεύουν τὰ κοινά, χωρὶς ἐδικὸν τοὺς πταῖσμα τζερεμίζονται, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εὐρέθησαν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ κοινοῦ πάσχουσιν, δὲν ὑπάρχει τρόπος πλέον νὰ μείνῃ κανένας προεστὸς εἰς τὴν δούλευσιν τῶν νησιῶν μας ...».

270

1654-1813. Νοταριακά καὶ ιδιωτικά δικαιοπρακτικά ἐγγράφα. Κεφαλονιά.
Γ. Μοσχόπουλος, *Ένας κώδικας της μονής Αγ. Γερασίμου στα Ομαλά της Κεφαλονιάς (1675-1763)*, Αθήνα 1998, σ. 31-37, 59-60, 70-71, 78-93, 125-145, 156, 227, 229, 256-260, 262-271, 299-302, 310, 312-330, 344-345, 359-360, 362, 381-383, 394-397, 400, 402-422, 424-434, 440, 442, 444-459, 463-475.

271

1655-1777. Κώδικας Θεσπισμάτων της «Κομπανίας τῶν Ῥωμαίων Πραγματευτῶν» του Σιμπίου Τρανσυλβανίας (χφ. BAR MS. gr 976). Ο κώδικας συντάχτηκε κυρίως ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Ἀδάμη που διετέλεσε μέλος καὶ «γιουρίτος», δηλαδή ορκωτὸς νοτάριος της κομπανίας, κατὰ τα ἔτη 1719-1767(;). Αποτελεῖ ἀντίγραφο τοῦ χφ. BAR MS. gr. 976



σε ό,τι αφορά τις καταχωρήσεις έως το έτος 1763. Στην παρούσα έκδοση δημοσιεύεται ο Πρόλογος του Κώδικα και του Δευτέρου Βιβλίου (φφ. 12^α-13^β, 58^α-60^β), Ευρετήριο των Θεσπισμάτων (φφ. 66^α-68^α) και τα Κεφάλαια 1-51 των Θεσπισμάτων (φφ. 7^α-131^α, 176^{αβ}). Επίσης, δημοσιεύονται αυθεντικές μεταφράσεις των προνομιακών ορισμών του 1701 και 1777. Τέλος, στο Παράρτημα Γ' περιλαμβάνονται όρκοι μελών και αξιωματούχων της κομπανίας και δικαστικές αποφάσεις της κομπανίας των ετών 1655 και 1681.

Δέσποινα Τσούρκα - Παπαστάθη, *Η ελληνική έμπορική κομπανία του Σιμπίου Τρανσυλβανίας (1636-1848)*, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 415-416.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΟΜΠΑΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΙΜΠΙΟΥ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ. ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΠΟΙΝΗ ΣΕ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΛΟΓΩ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΚΗΣ ΔΥΣΦΗΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΠΑΝΙΑΣ

1665, 7 Ιανουαρίου

«... Διαλάλημα τινός Ντόμπρη Φραγκαρσιάνου, ίνα μή τοῦ δίδουν πλέον κανείς πράμμα βερεσέ καθ' όλου διὰ τὴν κακολογίαν του ἐπὶ τῆς Προεδρίας τοῦ κῦρ Πάνου Ιωάννου ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι. Φαίνομεν εἰς εἴδησιν πάντων, τὸ πῶς κάποιος Ντόμπρης ἀπὸ τὸ Φαγκαράσι, ἔστωντας νὰ στέκεται πάντα ἐνάντιος πρὸς τοῦ λόγου μας καὶ ἀκατάδεκτος, καὶ νὰ κάμνη πολλαῖς καὶ ἄπρεπαις ἀταξίαις, καὶ νὰ γελᾷ, καὶ νὰ ἀτιμάζῃ τοὺς Προεστοτέρους μας, καὶ ἡμᾶς ὅλους νὰ κακολογᾷ, εἰς αὐτὸ ἐδικαιώσαμεν ἀναμεταξύ μας, κοινῇ γνώμῃ πάντων, ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὁμπρῶς κανείς ἀπὸ λόγου μας, οὔτε σὲ πανηγύρι, οὔτε ἄλλοῦ πουθενᾶ νὰ μὴν τοῦ δώσῃ πράμμα βερεσέ, ἀπὸ τὴν Μπόλταν του ἢ ἀπὸ τὴν σάτρان του, δίχως μπάνια πλερωμῆς σώας, οὔτε μὲ σημάδι, οὔτε μὲ κεφηλιμέν, καὶ ὅποιος φανῇ παρήκοος εἰς αὐτό, καὶ τοῦ δώσῃ, νὰ ἔχῃ νὰ γκλωμπίζεται».

ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΜΠΑΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ
ΛΕΟΠΟΛΔΟ Α'.

1701

«Πριβιλέγκιον τῆς Κομπανίας τῶν Ῥωμαίων Πραγματευντῶν τοῦ Σιμπινίου ἐν τῇ Τρανσυλβανίᾳ, εὐμενῶς χαρισμένον παρὰ τοῦ ἀειμνήστου καὶ Σεβαστοῦ ποτὲ Ἱμπεράτωρος Λεοπόλδου Πρίμου, ἐν τῇ Βασιλικῇ Μητροπόλει Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, κατὰ τὴν 12 τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἐτει Χριστοῦ 1701. Μεταφρασθὲν ῥωμαίικα εἰς ἀπλὴν Διάλεκτον παρὰ τοῦ ἐλαχίστου Ἰωάννου Ἀδάμη.

Ἡμεῖς, Λεοπόλδος, εὐδοκούσης τῆς Θεῆας χάριτος Ἐκλεκτὸς Ῥωμαίων Αὐτοκράτωρ, Αἰὲ Αὐγουστος, καὶ πάσης Γερμανίας, Οὐγγαρίας, Βοημίας, Δαλματίας, Κροατίας, καὶ Σκλαβονίας Βασιλεὺς ...

Δεύτερον. Ὅσον διὰ τὸ Στάσημον καὶ διὰ τοὺς Τόπους τῶν Ἐργαστηρίων, καὶ Σκηνωμάτων, ὅπου παλαιόθεν οἱ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ Πανηγύρια, ἢ δίχως τὰ Πανηγύρια, μέσα εἰς τὰ Κάστρη καὶ Βαρόσια τῆς Τρανσυλβανίας, εἵχασι συνηθισμένους νὰ κρατοῦσιν,



εὐμενέστατα τοὺς συγχωροῦμεν νὰ εἶναι δηλαδὴ θεληματάροι νὰ πωλοῦσι τὰ πράγματά τους κάθε λογῆς, ὡσὰν καὶ πρῶτα, κᾶντε συκοτᾶ καὶ μὲ τὸ κομάτι, Ἄλλ ἰγκρόσσο, κᾶντε λεανικῶς μὲ τὴν πήχην καὶ μὲ τὸ φούντι, Ἄλλ μινούτο. Καὶ κανένα Μαγιστράτο, ἢ τινὰς ἄλλος ἐξωτερικκός, τοὺς τοιούτους Ρωμαίους Πραγματευτάς, ὅποῦ διαφεντεύονται μὲ τὸ παρόν μας Προτεκτιζιονάλιον, νὰ μηδὲν τολμήσῃ νὰ τοὺς πειράξῃ, ἢ καταπῶς μᾶς ἀνέφεραν νὰ ἐπράχθῃ πρωτύτερα, κᾶντε Νόμπιλις ἤγουν Νέμεσης, κᾶντε Μιλιτάριος ἤγουν Σεφερλῆς, κᾶντε ὁποίας στάσεως ἢ ἀξιοσύνης καὶ ἂν εἶναι, ὑποκάτω εἰς μεγάλην παιδευσιν καὶ Μπιρσάγκο, διὰ μέσου τοῦ Κριτοῦ τοῦ τυχόντος Τόπου παρευθὺς πρὸς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ ἀδικηθέντος καὶ βαρυνθέντος ἐξαιτουμένην, οὔτε μὲ δαρμούς, οὔτε μὲ ἄλλο βλάβημον καὶ ἀδικίαν, διὰ τινὰ αἰτίαν καὶ τίτουλον νὰ τοὺς κακοποιήσῃ, καὶ ποσῶς καμίαν ζημίαν νὰ μὴ τοὺς κάμῃ, παρευθὺς διπλᾶ πληρώνοντάς την. Ὅθεν καὶ ἐξαιρέτως τοὺς Τζεδουλάριδες καὶ φορολόγους ἐπὶ ταύτοῦ τοὺς προστάζομεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ παύσουν καὶ νὰ ἀπέχουν ὁλότελα, ἀπὸ διαγουμείσματα, καὶ παρὰ τὸ μέτρον τραβίσματα ὅποῦ ἐσυνήθιζαν νὰ κάμνουν εἰς τὰ παναγύρια δυναστικῶς ...

Ἐκτον. Μεταδίδομεν εὐμενῶς τῇ Συνοδίᾳ ταύτῃ τῶν Γραικῶν, νὰ ἔχῃσι θέλημα καὶ ἄδειαν ἀνάμεσόν τους νὰ διαλέγουν καὶ νὰ ψηφίζουν Κριτὴν καὶ Προεστόντους, καὶ ὠμοσμένους Συνέδρους ἥτοι Πολγάριδες. Ἐμπροσθεν τῶν ὁποίων, ὅσαις Κρίσεις καὶ φιλονεικίαις τρέξουν ὅποῦ νὰ εἶναι καθάρια Πραγματευτάτικαις, ἤγουν ὅποῦ νὰ ἔχῃ ἓνας Πραγματευτὴς μὲ ἄλλον Πραγματευτὴν, τελείως καὶ χωρὶς κανένα Ἀπελλάτζιον νὰ ξεκόφτῳνται. Εἰς δὲ τὰ Πολιτικά Πράγματα, ἢ Πρώτῃ Ἰνστάντζια, καὶ ἢ διάγνωσις τῆς Αἰτίας, ἐπιτρέπομεν νὰ παρῶρησιάζεται ὁμοίως εἰς τὸν προειρημένον Κριτὴν καὶ Προεστόντους. Καὶ ὅμως ἐὰν τύχῃ ἢ τὸ ἓνα μέρος τῶν Κρινομένων, ἢ τὸ ἄλλο, ὅποῦ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτὸν του διὰ βαρεμένον, ἃς ἔχῃ ἄδειαν νὰ προστρέχῃ εἰς τὸ Τεζαουραριάτον. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἐὰν ἢ Σούμα τῆς φιλονεικίας ὑπερβαίνει τὰ Πεντακόσια Φιορίντια, ἃς πηγένη εἰς τὴν Αἰλικήν μας Κάμεραν. Τὰ δὲ Κριμινάλια Πράγματα, ἤγουν τὰ Σφάλματα ὅποῦ ἔχουν Ἐγκλημα, νὰ φυλάττῳνται ἀμέσως εἰς τὴν Κρίσιν τοῦ Τεζαουραριάτου. Ὅμοίως πάλιν, ἂν τύχῃ καμία μεγαλότερη Ὑπόθεσις, νὰ ἔχῳσιν ἄδειαν νὰ δράμουν εἰς τὴν Βασιλικὴν μας Αἰλὴν ἥτοι Κούρτην ...».

271α

1655-1827. Ιδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Κίμωλος.

Ἰ. Ράμφος, «Τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς Κιμώλου», *Κιμωλιακὰ* 2 (1972), σ. 269-271 αρ. 1-3, σ. 275-283 αρ. 8-14, σ. 284-287 αρ. 16-18, σ. 289-293 αρ. 20-22.

272

1655-1892. Ιδιωτικά έγγραφα σχετικά με φορολογικά ζητήματα των Ανδρίων των εγκατεστημένων στη Σμύρνη. Σμύρνη.

Δ. Πολέμης, «Ἄνδριοι ἐν Σμύρνῃ», *Πέταλον* 8 (2003), σ. 44-47 αρ. 1-4, σ. 64-124 αρ. 13-52.